को ह्येव युष्मान् सह केशवेन सचेकितान्पार्षतबाह्वगुप्तान्। ससात्यकीन्विषहेतेह जेतुं लब्ध्वापि देवान् सचिवानपीन्द्रः।
को वा कुरून्द्रोणभीष्माभिगुप्तानश्वत्थाम्ना शल्यकृपादिभिश्च। रणे विजेतुं विषहेत राजन् राधेयगुप्तान् सह भूमिपालैः।
महद्बलं धार्त्तराष्ट्रस्य राज्ञः को वै शक्तो हन्तुमचीयमाणः। सोऽहं जये चैव पराजये च निःश्रेयसं नाधिगच्छामि किञ्चित्।
कथं हि नीचा इव दौष्कुलेया निर्धर्म्मार्थं कर्म्म कुर्य्युश्च पार्थाः। सोऽहं प्रसाद्य प्रणतो वासुदेवं पञ्चालानामधिपं चैव वृद्धं।७३५
कृताञ्जलिः शरणं वः प्रपद्ये कथं स्वस्ति स्यात् कुरुसञ्जयानां। न ह्येवमेवं वचनं वासुदेवो धनञ्जयो वा जातु किञ्चिन्न कुर्य्यात्।
प्राणान् ददौ याच्यमानः कुतोऽन्यदेतद्विद्वन् साधनार्थं ब्रवीमि। एतद्राज्ञो भीष्मपुरोगमस्य मतं यदः शान्तिरिहोत्तमा स्यात्।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि सञ्जययानपर्व्वणि सञ्जयवाक्ये चतुर्व्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ कां नु वाचं सञ्जय मे शृणोषि युद्धैषिणीं येन युद्धादिभेषि। अयुद्धं वै तात युद्धाद्गरीयः कस्तल्लब्ध्वा जातु युध्येत सूत।
अकुर्व्वतश्चेत्पुरुषस्य सञ्जय सिध्येत् सङ्कल्पो मनसा यमिच्छेत्। न कर्म कुर्य्यादिदितं वै ममैतदन्यत्र युद्धाद्धि यल्लघीयः।
कुतो युद्धं जातु नरोऽवगच्छेत्को देवशप्तो हि वृणीत युद्धं। सुखैषिणः कर्म्म कुर्व्वन्ति पार्था धर्म्मादहीनं यच्च लोकस्य पथ्यं। ७४०
धर्म्मोदयं सुखमाशंसमानाः कृच्छ्रोपायं तत्त्वतः कर्म्म दुःखं। सुखप्रेप्सुर्व्विजिघांसुश्च दुःखं य इन्द्रियाणां प्रीतिवशानुगामी।
कामाभिध्या स्वशरीरं दुनोति यया प्रमुक्तो न करोति दुःखं। यथेध्यमानस्य समिद्धतेजसो भूयो बलं वर्द्धति पावकस्य।
कामार्थलाभेन तथैव भूयो न तृप्यते सर्पिषेवाग्निरिद्धः। सम्पश्येमं भोगचयं महान्तं सहास्माभिर्धृतराष्ट्रस्य राज्ञः।
नाश्रेयानीश्वरो विग्रहाणां नाश्रेयान् वै गीतशब्दं शृणोति। नाश्रेयान्वै सेवते माल्यगन्धान्न चाप्यश्रेयाननुलेपनानि।
नाश्रेयान्वै प्रावारान् सन्निवस्ते कथं तस्मात्संप्रणुदेत् कुरुभ्यः। अत्रैव स्यादबुधस्यैव कामः प्रायः शरीरे हृदयं दुनोति। ७४५
स्वयं राजा विषमस्थः परेषु सामर्थ्यमन्विच्छति तन्न साधु। यथात्मनः पश्यति वृत्तमेव तथा परेषामपि सोऽभ्युपैतु।
आसन्नमग्निन्तु निदाघकाले गम्भीरकक्षे गहने विसृज्य। यथा वृद्धं वायुवशेन शोचित्त्वेमं मुमुचुः शिशिरव्यपाये।
प्राप्तैश्वर्य्यो धृतराष्ट्रोऽद्य राजा लालप्यते सञ्जय कस्य हेतोः। प्रगृह्य दुर्व्बुद्धिमनार्जवे रतं पुत्त्रं मन्दं मूढममन्त्रिणन्तु।
अनाप्तवच्चाप्ततमस्य वाचः सुयोधनो विदुरस्यावमन्य। सुतस्य राजा धृतराष्ट्रः प्रियैषी सम्बुध्यमानो विग्रहेऽधर्म्ममेव।
मेधाविनं ह्यर्थकामं कुरूणां बहुश्रुतं वाग्मिनं शीलवन्तं। स तं राजा धृतराष्ट्रः कुरुभ्यो न ससार विदुरं पुत्त्रकाम्यात्। ७५०
मानघ्नस्यासौ मानकामस्य चेर्ष्योः संरम्भिणश्चार्थधर्मातिगस्य। दुर्भाषिणो मन्युवशानुगस्य कामात्मनो दौर्हृदैर्भावितस्य।
अनेयस्याश्रेयसो दीर्घमन्योर्म्मित्रद्रुहः सञ्जय पापबुद्धेः। सुतस्य राजा धृतराष्ट्रः प्रियैषी प्रपश्यमानः प्राजहाद्धर्म्मकामौ।
तदैव मे सञ्जय दीव्यतोऽभून्मतिः कुरूणामागतः स्यादभावः। काव्यां वाचं विदुरो भाषमाणो न विन्दते यद्धृतराष्ट्रात् प्रशंसां।
क्षत्तुर्य्यदा नान्ववर्त्तन्त बुद्धिं कृच्छ्रं कुरून् सूत तदाऽभ्याजगाम। यावत्प्रज्ञामन्ववर्त्तन्त तस्य तावत्तेषां राष्ट्रवृद्धिर्बभूव।
तदर्थलुब्धस्य निबोध मेऽद्य ये मन्त्रिणो धार्त्तराष्ट्रस्य सूत। दुःशासनः शकुनिः सूतपुत्त्रो गावल्गणे पश्य समोहमस्य। ७५५